فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

فصل نخست : تحلیل مقررات نهاد خانواده ۱۵

۱-۱ مفهوم حق..... ۱۵
۱-۲ مفهوم خانواده..... ۱۷
۱-۲-۱ معیار توارث ۱۹
۱-۲-۲ معیار قرابت..... ۲۰
۱-۲-۳ معیار حقوق و تکالیف قانونی..... ۲۱
۱-۳ حقوق خانواده ۲۱
۱-۴ اهمیت خانواده در اسلام..... ۲۳
۱-۵ اصول حاکم بر خانواده..... ۲۷
۱-۵-۱ اصل وحدت..... ۲۸
۱-۵-۲ اصل معاشرت به معروف ۳۰
۱-۵-۳ اصل مشارکت و همکاری..... ۳۲
۱-۵-۴ اصل مصلحت ۳۴
۱-۵-۵ اصل تحکیم..... ۳۶
۱-۵-۶ اصل عدالت..... ۳۷
۱-۷ تحولات خانواده..... ۳۹
۱-۷-۱ تحولات ساختاری خانواده..... ۴۱
۱-۷-۱-۱ خانواده تک‌هسته‌ای..... ۴۳
۱-۷-۱-۲ خانواده گسترده ۴۶
۱-۸. عوامل تحول خانواده..... ۴۸
۱-۸-۱ جهانی شدن ۵۰
۱-۸-۲ سست شدن آداب و رسوم ۵۲
۱-۸-۳ تأثیر فرهنگی و حقوقی بیگانه..... ۵۵
۱-۸-۴ دخالت حمایتگرانه دولت..... ۵۷

فصل دوم: معضلات حقوقی تعدد قواعد..... ٦١

۲-۲ منابع حقوق خانواده..... ۶۱

۲-۲-۱ قوانین موضوعه..... ۶۲
۲-۲-۲ فقه..... ۶۳
۲-۲-۳- عرف ۶۶
۲-۲-۴ اسناد بین المللی ۶۷
۲-۳ مشکلات حقوقی ناشی از تعدد قواعد در مرحله تشکیل خانواده..... ۶۹
۳-۲-۱ ازدواج کودکان ۷۰
۳-۲-۱-۱معیار کودکی..... ۷۱
۳-۲-۱-۲ سن اهلیت ازدواج..... ۷۲
۳-۱-۲-۳ ضمانت اجـرای تخلـف قـوانین ممنوعیـت ازدواج کـودک در حقـوق موضوعه ایران ۷۶
۲-۲-۳ ازدواج اجباری..... ۷۸
۱-۱-۲-۳ نمونه‌های بارز ازدواج اجباری ۸۰
۳-۲-۱-۱-۱ نکاح قبل از اکمال سن..... ۸۱
۳-۲-۱-۱-۱-۱ پیامدهای ازدواج زودهنگام..... ۸۴
۲-۱-۱-۲-۳ معامله زن در پوشش ازدواج..... ۸۶
۲-۱-۱-۲-۳ -۳ بررسی حقوقی بطلان معامله زن در پوشش ازدواج..... ۸۷
۳-۱-۱-۲-۳ خون‌بس (خون‌صلح) ۸۹
۱-۳-۱-۱-۲-۳ پیامدهای اجتماعی خون‌بس و جایگاه زنان در این رسم..... ۹۱
۲-۳-۱-۱-۲-۳ .چالش‌های قانونی و ضرورت اصلاح قوانین ایران در مواجهه با خون بس ۹۱
۲-۳-۳ عدم شفافیت وظایف و نقش‌ها..... ۹۲
۱-۲-۳-۳ پیامدهای ابهام قوانین ایران درباره وظایف و حقوق زوجین..... ۹۳
۲-۲-۳-۳ .لزوم بازنگری قانونی برای شفاف سازی نقش‌ها و تقویـت مسـئولیت پذیری در خانواده..... ۹۵
۳-۳-۳ عدم مسئولیت پذیری اعضای خانواده..... ۹۶
۱-۳-۳-۳ .تقسیم نقش‌هـا و تجلـی‌هـای مسـئولیت پـذیری زوجـین در نظـام خانواده ۹۷
۲-۳-۳-۳ .آثار مسئولیت پذیری در استحکام خانواده و ضـرورت تبیـین قـانونی وظایف اعضا..... ۹۸
۳-۳-۴امکان حقوقی امتناع از تعهدات ۹۹
۱-۴-۳-۳ تعارض قوانین در حـوزه نکـاح، طـلاق و ارث؛ ریشـه‌هـای امتنـاع از تکالیف قانونی..... ۱۰۰
۲-۴-۳-۳ .ضرورت یکپارچه‌سازی قوانین برای جلوگیری از امتناع از تعهدات..... ۱۰۱

۴-۲ تأثیر تعدد قواعد بر استحکام خانواده ۱۰۲
۴-۲- ۱-.سستی بنیان خانواده ۱۰۲
۴-۲-۲ تقدم رویکرد انحلال به رویکرد استحکام ۱۰۵
۴-۲-۲-۱ تحولات تقنینی مؤثر در افزایش نرخ طلاق ۱۰۶
۱-۱-۲-۲-۴ شرط وکالت در طلاق ۱۰۷
۴-۲-۲-۱-۱-۱ شرط وکالت در طلاق از منظر فقها ۱۰۹
۲-۱-۱-۲-۲-۴ شرط وکالت در طلاق در حقوق موضوعه ۱۱۴
۲-۱-۲-۲-۴ طلاق قضایی ۱۱۵
۱-۲-۱-۲-۲-۴ مصادیق طلاق قضایی ۱۱۶
۴-۲-۲-۱-۲-۱-۱ عدم تأمین نفقه ۱۱۶
۴-۲-۲-۱-۲-۱-۲ عسر و حرج زوجه ۱۱۸
۳-۱-۲-۱-۲-۲-۴ غایب مفقودالاثر بودن مرد ۱۲۰
۴-۲-۳ افزایش آسیب های خانوادگی و به تبع آن اجتماعی ۱۲۲
۴-۲-۳-۱ ناسازگاری مقررات حقوقی و ضعف‌های قانونی در پیشگیری از فروپاشی خانواده ۱۲۳
۴-۲-۳-۲ تغییر کارکردهای خانواده و تبدیل طلاق به یک بحران اجتماعی ۱۲۴

فصل سوم : اصول و مبانی نظریه حقوق واحد خانواده ۱۲۷

۳-۱ اصول زیربنایی نظریه حقوق واحد خانواده ۱۲۸
۳-۱-۱ اصل ساختارنگری به خانواده ۱۲۸
۳-۱-۱-۱-مفهوم حمایت ساختاری از خانواده و تعارض آن با رویکرد فردگرایانه ۱۲۹
۳-۱-۱-۲ .تحولات اجتماعی و جهانی‌شدن و تأثیر آن بر ساختار خانواده ۱۳۰
۳-۱-۱-۳ نقد مقررات مخالف ساختارنگری؛ نمونه بارز: حق حبس زوجه ۱۳۰
۳-۱-۱-۳-۱ دیدگاه مشهور فقها ۱۳۰
۳-۱-۱-۳-۲ دیدگاه غیرمشهور فقها ۱۳۱
۳-۱-۱-۴ پیامدهای بی‌توجهی به ساختار خانواده و ضرورت بازنگری قوانین ۱۳۱
۳-۱-۲ احکام مشترک مذاهب اسلامی ۱۳۴
۳-۱-۲-۱ نمونه‌هایی از احکام مشترک و اختلافی و نقش آنها در تنظیم قانون واحد ۱۳۴
۳-۱-۲-۱-۱تعدد زوجات ۱۳۵
۳-۱-۲-۱-۲ طلاق اکراهی ۱۳۸

۳-۱-۲-۳-۱. ولایت بر ازدواج دختر باکره رشیده ۱۴۱
۳-۲-۳-۱ نتایج و پیامدهای استخراج احکام مشترک مذاهب اسلامی‌و نقش آن در تحقق نظام واحد حقوق خانواده ۱۴۲
۲-۳-۲-۳-۱ تقویت ثبات خانواده و کاهش موارد انحلال نکاح ۱۴۳
۱-۳-۲-۳-۳تأمین عدالت جنسیتی و پیشگیری از بی‌عدالتی‌های ناشی از اختلاف فقهی ۱۴۴
۱-۳-۲-۳-۴.افزایش پیش‌بینی پذیری و کارآمدی رویه قضایی ۱۴۴
۱-۳-۲-۳-۵ نزدیک سازی نظام‌های حقوقی کشورهای اسلامی‌و ارتقای تعاملات حقوقی بین‌المللی ۱۴۵
۶-۳-۲-۳-۱ ایجاد پایه مفهومی‌و اخلاقی مشترک برای فرهنگ خانواده ۱۴۵
۳-۱ -۳ شفاف سازی وظایف اعضای خانواده و نقش آن در تحکیم نهاد خانواده ۱۴۶
۱-۳-۳-۱ عوامل مؤثر در بروز تزاحم و اختلال در وظایف خانوادگی ۱۴۷
۲-۳-۳-۱ .نقش قانون گذاری شفاف در پیشگیری از اختلافات خانوادگی ۱۴۸
۳-۳-۳-۱ .ضرورت مشارکت پذیری و پرهیز از نگرش جنسیتی محض ۱۴۹
۴-۳-۳-۱ .خانواده محوری در سیاست‌گذاری تقنینی و لزوم تحدید اختیارات به نفع کل خانواده ۱۵۰
۵-۳-۳-۱ .پیامدهای یکسونگری قانونی و ضرورت تنظیم حقوق اعضا با معیار مصلحت خانواده ۱۵۱
۳.مهریه ۱۵۸
۴-۳-۱ .ضرورت تدوین قانون جامع خانواده ۱۵۹
۲-۳مبانی حقوق واحد خانواده ۱۵۹
۱-۳-۲استحکام خانواده ۱۶۰
۳-۲-۲ ضرورت کاهش آسیب خانوادگی و اجتماعی ۱۶۲
۳-۳-۲ تأمین عدالت ۱۶۵
۱-۳-۳-۲ عدالت خانوادگی ۱۶۶
۲-۳-۳-۲ عدالت قضایی ۱۷۱

فصل چهارم : ضرورت یکسان سازی حقوق خانواده ۱۷۷

۴-۱ ویژگیهای حقوق واحد خانواده ۱۷۷
۱-۴-۱ وحدت رویه قضایی ۱۷۸
۱-۱-۴-۱ چالش‌های ناشی از ابهام مفهومی‌و تعارض تفسیری در حقوق خانواده ۱۷۹
۲-۱-۴-۱ .پیامدهای فقدان قانون واحد و ضرورت تدوین نظام حقوقی منسجم خانواده ۱۸۰

۲-۴-۱ تحدید حاکمیت اراده زوجین در انحلال نکاح ۱۸۰
۱-۴-۲-۱ اصل حاکمیت اراده و آزادی قراردادها در حقوق خصوصی و خانواده ۱۸۱
۱-۴-۲-۲ محدودیت‌های حاکمیت اراده در خانواده و نقش قوانین آمره ۱۸۲
۱-۴-۲-۳ نمونه‌های قانونی و فقهی محدود کردن اراده ۱۸۲
۱-۴-۲-۴ تأثیر اصل حاکمیت اراده در انحلال نکاح و محدودیت‌های آن در حقوق خانواده ۱۸۳
۳-۴-۱ حمایت از حقوق زوجه و فرزندان ۱۸۴
۱-۴-۳-۱ حمایت از حقوق مالی و شخصیتی زنان ۱۸۵
۱-۴-۳-۲ ضرورت آگاهی بخشی حقوقی به زنان ۱۸۶
۴-۴-۱ هدفمند کردن مدیریت خانواده ۱۸۷
۱-۴-۴-۱ مدیریت مرد در خانواده و ضرورت رعایت مصلحت و پرهیز از خودکامگی ۱۸۸
۴. اهمیت تعیین حدود و قیود مدیریت مرد در قوانین ۱۸۹
۲-۴-۴-۱ .ضرورت اصلاح قوانین و تدوین مقررات حمایتی برای جلوگیری از سوءاستفاده از قوامیت ۱۹۰

نتیجه ۱۹۱

فهرست منابع: ۱۹۵